

УДК 811'42:821.161.2-1«312»:[523.9+523.34+524.3]

МОВНО-ЕСТЕТИЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ НАЗВ НЕБЕСНИХ СВІТИЛ СОНЦЕ, МІСЯЦЬ, ЗОРІ В СУЧАСНОМУ ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Прокопович Л.С., Луца М.В.
Мукачівський державний університет

У статті розглядається семантико-стилістична характеристика лексем на позначення *небесного простору* в сучасному поетичному дискурсі. Установлено склад та ієрархію лексем – назв небесних світил *сонце, місяць, зорі* за поетичними текстами. У мові аналізованій поезії ці номінації, позначені ускладненістю текстової семантики, яку модифікують характерні епітетні, метафоричні, перифрастичні сполучення, а також тип ускладненого етномаркованого асоціативно-образного мовомислення. Простежено загальні тенденції та індивідуально-авторські параметри стилістичної і структурно-семантичної модифікації слів – носіїв семантики *небесного простору*, особливості їхнього контекстного змісту. Встановлено механізм змін у семантичній структурі цих слів, виявлено певні тенденції та ідіостильові особливості аналізованих авторів.

Ключові слова: лексичне значення, семантика, дискурс, епітет, метафора, асоціація, метафорична конструкція, персоніфікація, екзистенція.

Постановка проблеми. У другій половині ХХ ст. українська лінгвістика збагатилася численними дослідженнями засобів вербалізації мовної картини світу, специфіки їхньої логіко-семантичної та асоціативно-образної реалізації у системі поетичної мови загалом, певного жанрово-стильового її вияву чи окремого художнього тексту (С.Я. Ермоленко [1], Л.А. Лисиченко [6], Н.М. Сологуб [12], В.В. Жайворонок [2], А.К. Мойсієнко [8]).

Попри те, що в сучасній лінгвостилістиці лексико-семантичне поле ЛСП виступає ефективним інструментом дослідження поетичної мови (Н.В. Іовхімчук [3], О.О. Маленко, [7], Л. С. Прокопович [9] та ін.), на сьогоденному етапі розвитку національної поетичної мови та мовнопоетичної свідомості це поле оформлюється як одна з домінуючих ментально-ціннісних одиниць.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В українській лінгвостилістиці найбільш продуктивний період використання методу структурування поетичної лексики в ЛСП – 80-90-ті роки ХХ ст. Дослідники (В.М. Русанівський, Л.А. Лисиченко, С.Я. Ермоленко, Л.О. Ставицька, Н.О. Данилюк, Н.О. Мех, Л.С. Козловська, Л.М. М'ялковська, О.О. Маленко, Т.О. Єщенко, Т.В. Скорбач, О.І. Хом'як, М.М. Мамич та ін.), застосовуючи функціонально-семантичний підхід до дослідження вербальних явищ, репрезентують їх як систему класифікованих лексико-семантичних об'єднань із внутрішньо-структурними закономірностями сполучення словесних знаків: «між значеннями поетичних слів існують системні відношення, які найбільш повно можуть бути виявлені шляхом опису відповідних лексико-семантичних полів» [12, с. 2–3].

Поглиблену методіку осягнення мовно-естетичної системи художнього твору «на рівні лексико-семантичного ізоморфізму жанрових образних систем» запропонувала Л.О. Ставицька [14, с. 27]. Визначаючи домінуючі ідіостильові М. Хвильового, А. Головка, Г. Косинки, П. Панча, М. Івченка, А. Любченка, В. Підмогильного, дослідниця вперше в українській лінгвостилістиці зосередила увагу на лексико-семантичній організації символічних паралелей, розглянула системні зв'язки темпоральних лексем, астронімів, назв пір року (осінь), окреслила вичерпний

лексико-семантичний мовообраз міста, схарактеризувала систему одоративних, колірних, музичних образів, квіткових номінацій як мовних знаків символістського типу мовомислення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У форматі наукових зацікавлень значне місце посідає аналіз *простору* як важливого фрагменту мовної картини світу. Проблема вивчення *простору* не втрачає дискурсивної актуальності й у сучасному мовознавстві. Для його мовного моделювання здійснено аналіз лексем, які в об'єктивній реальності та в мовно-поетичній свідомості безпосередньо пов'язані із вказаними рівнями стратифікації простору (*земля, степ, поле, ліс, гора, сад, вода, річка*). У творах українських поетів вони є основою індивідуально-авторського образотворення. Показові з цього погляду мовоописи *неба* та пов'язаних із ним природних світил (*сонце, місяць, зорі*). У результаті взаємодії індивідуально-авторського й загальнонародного, емоційного і раціонального чинників з цими слововживаннями з'явилися оригінальні поетичні метафори, епітети, порівняння, які розкривають цілісність мовно-поетичної картини *неба*, нові форми віршованого мововираження, які при цьому заслуговують на особливу увагу дослідників.

Дослідження лексико-семантичної групи «небо» в українській поезії розроблено достатньо продуктивно у праці О. О. Маленко [7]. Ураховуючи концептуальні положення цього дослідження, виявимо за конкретними джерелами, простежимо й узагальнимо відомості в аспекті створення небесного простору в українській поетичній мові другої половини ХХ ст.

Саме в цьому ракурсі виконана наша розвідка, мета якої – здійснити структурно-семантичний та функціонально-стилістичний аналіз лексем на позначення небесного простору (*сонце, місяць, зорі*) в сучасному поетичному дискурсі. Мета статті зумовлює такі завдання: виявити лексеми на позначення *небесного простору* (*сонце місяць зорі*), здійснити частковий компонентний аналіз значень слів, з'ясувати особливості їх використання, простежити загальні тенденції та індивідуально-авторські параметри стилістичної та структурно-семантичної модифікації слів – носіїв просторової семантики, особливості їхнього контекстного змісту в сучасному поетичному дискурсі. Саме в цьому

ракурсі маємо змогу дослідити рівень оновленості лексико-тематичного сегмента *неба* – природних світил (*сонце, місяць, зорі*).

Виклад основного матеріалу. Мовно-естетична репрезентація образу *неба* у сучасній поетичній практиці пов'язана з метафоризацією об'єктивно пов'язаних, а тому й тісно асоціативно скорельованих із просторовою реалією *неба* назв небесних світил (*сонце, місяць, зорі*). Пор.: *А наді мною буде, наче вишивка, / високе небо зорями цвісти* (11, с. 99); *Медові зорі в небі прокидаються / тополи білим листям лопотять* (8, с. 308); *Тут наше небо зорями густе* (8, с. 398); *Вийшла на небо срібна зірниця* (3, с. 16). Як підкреслює Лариса Кравець «Метафори з реціпієнтними зонами *небо, сонце, місяць, зорі* та *зоря* є одним з найпоширеніших в українській поезії ХХ ст. Вони наявні і в поетичних текстах письменників усіх літературних напрямків і шкіль різних поколінь. Більшість із них сформувалася на основі метафоричних архетипів і відображає особливості світогляду українців. Водночас ці метафори демонструють творче використання традиційних поетичних моделей, що свідчить про динаміку українського поетичного мовомислення» [5, с. 365].

У мові аналізованої поезії активно функціонують метафоричні структури із семантичним центром *зоря (зірка, зорі)*. Це загальнономовні та оригінальні індивідуально-авторські утворення здебільшого динамічного плану, як-от: *Встає зоря вечірня з долину* (2, 134); *А Вам зоря тулилась все до віч, / зростаючи в троянду у червону* (6, с. 48); *Зорі тремтять в небесах* (12, с. 94); *Зоря ніби й не диха скраєчку неба* (7, с. 165); *Зірка стогне, мов дитина хвора* (12, с. 23); *Зоря, вклоняючись небу, падала в комиші* (12, с. 102); *Зірки ішли з хати і до хати / І визвіздили небеса* (4, с. 73) тощо.

Сприймання мерехтливого світла *зірок* викликає в поетичній уяві динамічні зорові картини, для вербалізації яких автори звертаються до мовної естетики дієслів: *І хитаються зорі над стріхою, і за кимось гармонь тужила* (10, с. 117); *В саду моргали зорі білі* (3, с. 112).

Звуковий образ *зорі, зірки* – це одна з моделей зіставлення озвученого пізнаного людиною «низового простору» з далеким, наближуваним у творчій уяві «верхнім», наприклад: *Надсадно задихано зорі сичать* (6, с. 27); *Зорі тонко подзенькують* (6, с. 172); *щоб заки зорі пошепочуть – в новий початок* (1, с. 18).

Особливістю метафоризації астронома *зоря* є створення внутрішньо-асоціативних зв'язків у мікроконтекстах на зразок: *зорі – маків цвіт, зоря – вишня, зорі – курчата, зорі – зерно*, які ґрунтуються на етнопсихолінгвальних стереотипах репрезентації подібності реалій за формою, кольором, пор.: *Зорі спіють, як вишні, / Берег хвилю колише, / Плине лебедем тиша / В майську вербову ніч* (9, с. 10). *Зірок запізнілі курчата розбіжаться від мене в ніч* (2, 59); *Зірниці, наче зерна, куклюю спадали* (12, с. 29).

Для естетизації світу природи «низового простору» номінація *зорі, зірки* комбінується з поетизмами відповідної семантики: *Зірки колючі і сухі, як стерні* (12, с. 117).

Оказіональні смакові та одоративні відчуття мотивують оформлення сенсорних асоціа-

тивних метафор: *Зоря гірка, як горобини ягоди* (13, с. 56); *Зорі пахнуть, ніби євшан-зілля* (13, 84). Пор. також актуальність цієї стильової тенденції щодо назви іншого небесного світила – *сонце*: *В них зернятка душі, туманів сні, / Терпко-го сонця соки стужавілі* (13, 82); *Пахне сонцем наше грішне небо* (6, с. 84).

За спостереженням О.М. Рудь, серед номінацій небесних світил найбільшу кількість епітетних словосполучень зі складними прикметниками утворює лексема *сонце*: *байдужо-біле, ласкаво-променисте, незручно-мутне, радісно-палке, ніжно-золоте, стожальне, огнекриле, світлозоре, золотороге, вогнелике, ясночоло* тощо [11, с. 9].

Загалом у поетичній мові розглядуваного періоду реалію *сонце* означають епітети із значенням:

- ‘про колір, яскравість, температуру повітря, нагрітого сонцем’ (*багряне, біле, блискуче, бліде, гаряче, густо-жовте, густо-червоне, жовте, засмагле, золоте, криваве, малинове, оранжеве, палке, пекуче, погідне, рожеве, сиве, цитринове, яскраве, ясне* та ін. (близько 40 прикметників): *Багряне сонце сутінню лісною / у просвіт хмар показує кіно* (Л. Костенко); *З води сходило сіре сонце, на ньому скидалась риба* (М. Вінграновський);

- ‘про час, характер появи або зникнення; про розмір, форму сонця’ (*велике, вечірнє, високе, вранішнє, західнє, кругле, східнє* та ін.): *У голу-бій воді спалахує горизонтальне сонце* (В. Стус);

- ‘про враження, психологічне сприйняття’ (більше 50 означень): *Даруй мені над шляхом тополиним / важкого сонця древню булаву* (Л. Костенко); *Все грає сяйвом молодого сонця* (Д. Павличко); *діти з худими обличчями / Ждуть сумирно на сонце немилосердне* (В. Вовк); *А сонце йде на темні береги, / Печальне, ніби пісня похоронна* (Д. Павличко); *Вечір-мисливець підстрелене сонце несе у сірому ягдташі* (Л. Костенко); *А хижє сонце ополудне і небо жити не дають* (В. Стус) [класифікацію, цитати та реєстр епітетів наведено за: СЕУМ, с. 329-333].

Оригінальні також означальні характеристики сонця із семантикою одоративного, смакового відчуття: *І котилось над містом / Пахуче, високе, рожеве, / Тепле сонце, як матір'ю спечений хліб* (10, с. 95); *Затисла груша в жовтих кулаках / Смачного сонця лагідні жовточки* (2, с. 112).

В авторській уяві образ *сонця* супроводжують оригінальні прикметникові означення, що стимулюють асоціації *сонця* з певною істотою й спричинюють оформлення численних антропоморфних метафор: *Минула ніч, і сонце білогриве / Несе на трості огненному день* (14, с. 84); *Вирлооке сонце сідає на чорну скелю* (8, с. 129); *Сонце, сонце утікає, зизооке і зловісне* (15, с. 94).

Спільне в означенні *сонця* та *місяця* як антропоморфізованих реалій простежуємо у стилістичних функціях прикметникових епітетів: *З-за причілка мальованої хати / Русявий місяць вийшов як легінь* (13, с. 75); *Схід на випас випускає / Кирпатого місяця* (4, с. 29).

Оказіональний характер має сполука поетоніма *місяць* із візуальним та психологічними означенням *розбитий*, пор. *розбитий місяць / в калейдоскопі собору* (3, с. 71).

Послідовне вживання *срібного* кольору як епітетних і предикативно-метафоричних харак-

теристик місяця, пор.: *несміливо виткнувся з-за хмари [...] / срібний ріжок молодика* (3, с. 36); *Будь при мені, коли місяць / Вдягає нас у срібні шати* (3, 92); *Срібний місяць на чолі* (3. 18) показово виявляє «взаємозв'язок художньої естетики ньюйоркців із поетикою народної пісні, української романтичної поезії [14, с. 66].

Лірико-романтичну експресію спостерігаємо в перифразах місяця *місяць – пастир срібної отари* (3, с. 67); *Зоряний спинач / до купи спинами – тварин, траву* (1, с. 38). «специфічне лексичне наповнення та оцінність таких авторських висловів зумовлене креативним налаштуванням ньюйоркців на вироблення новітньої української художньо-образної парадигми, у тому числі й у тематичному сегменті, очолюваному поетонімом *місяць*» наголошує Г. Сюта [14, с. 67].

У дисертації О.М. Рудь проаналізовано семантичну структуру іменників – поетизмів *сонце, місяць, зорі* тощо, які окреслюються складними прикметниками із соматичним компонентом: *срібноногий місяць, срібнобровий місяць, блідолиций місяць, ясноока зоря, золоторога зоря, ясночола зоря, білогриве сонце, карооке сонце* тощо [11, с. 9].

У мові поезії другої половини ХХ ст. під впливом екстралінгвальних чинників реєстр «космічної» лексики розширили естетизовані терміни *болід, комета, метеор, метеорит, космос*, а також назви планет Сонячної системи, сузір'їв [7, с. 14], пор.: *і космос нюхають носи, в орбіти щупальця поставили* (8, с. 58); *Моє ж плече – додатне й для галактик* (1, с. 18). Крім того, у поезії шістдесятників чимало оказіональних утворень із коренем *неб-*, а саме: *небенятко, небовись, небозвід, небокрай, небопад, небопадъ: Було тоді ще небо небенятком* (2, с. 176); *Темніла по тобі блаватом небовись* (9, с. 28); *А згорблений чумацький небопад / освітлює пахучі очі квітів* (2, с. 48).

До епізодичних типів естетизації номінацій – конкретизаторів небесного простору зараховуємо метафоризацію за допомогою назв коштовного каміння: *Прозорий місяць, як янтар* (13, с. 117).

Серед номінацій, що поєднують «верх» і «низ» земного на навколосемного простору, – поетизм *хмара*. Це частотний компонент пейзажно-описових мікроконтекстів: *Хмари в небі – мов сива шаль* (14, с. 169); *На крило небокраю / сіла хмара в червоній хустині* (2, с. 17); *Киреї хмар на плечах має вічність. / Вони пливуть кудись на Чигирин* (8, с. 299).

Список літератури:

1. Єрмоленко С.Я. Нариси з української словесності (Стилістика та культура мови) / С.Я. Єрмоленко. – К.: Довіра, 1999. – 431 с.
2. Жайворонок В.В. Знаки української етнокультури: [словник-довідник] / В.В. Жайворонок. – К.: Довіра, 2006. – 703 с.
3. Іовхімчук Н.В. Номінації простору в українській народній пісні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / Н.В. Іовхімчук. – Луцьк, 2010. – 20, [1] с.
4. Кравець Л.В. Метафоричне структурування концепту «небо» в українській поезії ХХ століття: (на матеріалі словника української поетичної метафори) / Л.В. Кравець // Лексикографічний бюлетень. – 2010. – Вип. 18. – С. 7.
5. Кравець Л. Динаміка метафори в українській поезії ХХст.: монографія / Л. Кравець. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 416 с.
6. Лисиченко Л.А., Скорбач Т.В. Мовний образ простору і психологія поета / Л.А. Лисиченко, Т.В. Скорбач. – Х.: ХДПУ ім. Г.С. Сковороди, 2001. – 160 с.
7. Маленко О.О. Лексико-семантична група «небо» в українській поезії: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / О.О. Маленко. – Х., 1996. – 18, [1] с.

У СЕУМ стаття «хмара» – одна з найрепрезентативніших. Вона засвідчує активне означення цієї просторової реалії прикметниками з характерною семантикою:

· ‘про колір’ (понад 50 означень): *Де білі хмари тінню брались* (В. Стус); *Деся місяць тоді нудився під льодом хмар темнуватих, попелом посипаних* (І. Драч); *Уже божеволіє місяць від ультрамаринових хмар* (В. Стус);

· ‘про форму, обриси; про ступінь щільності’ (понад 40 означень): *Це довге кружляння над світом / і під кошлатими хмарами, / під багряними торсами замірів* (В. Стус); *Волинь куняла й чорними руками / Вкривалась хмарами сипучими* (І. Драч);

· ‘про враження, психологічне сприйняття’ (понад 30 означень): *Хмари, як трупи, неслись лиховісні* (І. Драч) [класифікацію, цитати та реєстр епітетів наведено за: СЕУМ, с. 384–388].

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що поетичні номінації на позначення небесного простору займають одне із чільних місць у словнику мови поезії, зокрема на її хронологічному зрізі другої половини ХХ століття. У мові аналізованої поезії номінації, які репрезентують мовну картину тривимірного «природного простору», позначені ускладненістю текстової семантики, яку модифікують характерні епітетні, метафоричні, перифрастичні сполучення, а також тип ускладненого етномаркованого асоціативно-образного мовомислення. У зв'язку з цим розглянуті номінації небесного простору *сонце, місяць, зорі* функціонують не лише як компоненти пейзажного дискурсу, зображальної поетичної моделі, а й виступають складниками концептуальної моделі світу. Ускладнення структури словесного образу акцентує стильову актуальність оригінальних метафор, авторської символіки.

При цьому увага поетів до виділених у роботі груп лексики зумовлена не лише функціональністю позначених ними реалій та їх роллю в житті людини, але й культурно-історичною традицією.

Перспективи подальших досліджень пов'язані із поглибленням знань про гуманітарний мовообраз світу, а також про екстралінгвальні чинники моделювання лексичних систем з акцентованою образно-виражальною функцією та інтерпарадигматичною природою їхніх складників. Досліджена проблема – актуальна, а її опрацювання сприятиме поглибленню теорії та практики вивчення структури й функціонування поетичної мови.

8. Мойсієнко А.К. Слово в аперцепційній системі поетичного тексту: Декодування Шевченкового вірша / А.К. Мойсієнко. – К.: Правда Ярославичів, 1997. – 200 с.
9. Прокопович Л.С. Лексико-семантичне поле «Простір» в українській поетичній мові другої половини ХХ ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / Л.С. Прокопович. – К., 2011. – 23 [1] с.
10. Пустовіт Л.О. Словник української поезії другої половини ХХ століття: (семантико-функціональний аспект): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / Л.О. Пустовіт. – К., 1993. – 36, [1] с.
11. Рудь О.М. Художньо-виражальні функції складних слів в українській поетичній мові ХХ ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / О.М. Рудь. – К., 1998. – 16, [1] с.
12. Русанівський В.М. Слухаючи планету / В.М. Русанівський // Мовознавство. – 1986. – № 5. – С. 43–49.
13. Сологуб Н.М. Мовний портрет Яра Славутича. – К.: Дніпро; Вінніпег: Українська Вільна Академія Наук, 1999. – 152 с.
14. Ставицька Л.О. Естетика слова у художній літературі 20–30 рр. ХХ ст.: (Системно-функціональний аспект): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова». – К., 1996. – 51, [1] с.
15. Сюта Г.М. Лінгосвіт поезії авторів Нью-Йоркської групи: Монографія / Г.М. Сюта. – К.: Інститут української мови НАН України: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – 164 с.

Джерела фактичного матеріалу:

1. Андєвська Е. Каварня: Поезії / Е. Андєвська. – [Б.м.]: Сучасність, 1983. – 126 с.
2. Вінграновський М. Цю жінку я люблю / М. Вінграновський. – К.: Дніпро, 1990. – 205 с.
3. Вовк В. Поезії / В. Вовк. – К.: Родовід, 2000. – 421 с.
4. Драч І. Вибрані твори: в 2 т. Т. 1 / І. Драч. – К.: Дніпро, 1986. – 351 с.
5. Драч І. Лист до калини: Поезії / І. Драч. – К.: Веселка, 1994. – 286 с.
6. Драч І. Сонце і слово: Поезії / І. Драч. – К.: Дніпро, 1978. – 376 с.
7. Йовенко С. Міст через осінь: Поезії / С. Йовенко. – К.: Дніпро, 1981. – 247 с.
8. Костенко Л. Вибране / Л. Костенко. – К., 1989. – 559 с.
9. Олійник Б. Вибрані твори: в 2 т. Т. 1 / Б. Олійник. – К.: Дніпро, 1985. – 269 с.
10. Олійник Т. 2. – Олійник Б. Вибрані твори: в 2 т. Т. 2 / Б. Олійник. – К.: Дніпро, 1985. – 245 с.
11. Олійник Б. Сива ластівка: Поезії / Б. Олійник. – К.: Веселка, 1995. – 127 с.
12. Павличко Д. Вибрані твори: в 2 т. Т. 1 / Д. Павличко. – К.: Дніпро, 1979. – 517 с.
13. Павличко Д. Ялівець: Поезії / Д. Павличко. – К.: Веселка, 2004. – 68 с.
14. Симоненко В. Лебеді материнства / В. Симоненко. – К.: Молодь, 1990. – 580 с.
15. Стус В. Вікна в позапростір: Вірші, статті, листи, щоденникові записи / В. Стус. – К.: Факт, 1992. – 145 с.
16. Стус В. Дорога болю: Поезії / В. Стус. – К.: Рад. письменник, 1990. – 222 с.
17. Стус В. Палімпсести: Вибране / В. Стус. – К.: Факт, 2006. – 432 с.

Умовні скорочення:

СЕУМ – Словник епітетів української мови / [С.П. Бибик, С.Я. Ермоленко, Л.О. Пустовіт / за ред. С.Я. Ермоленко]. – К.: Довіра, 1998. – 431 с.

Прокопович Л.С., Луца М.В.

Мукачевский государственный университет

ЛЕКСИКО-ЭСТЕТИЧЕСКАЯ РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ НАЗВАНИЙ НЕБЕСНЫХ СВЕТИЛ СОЛНЦЕ, МЕСЯЦ, ЗВЕЗДЫ В СОВРЕМЕННОМ ПОЭТИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ

Аннотация

В статье рассматривается семантико-стилистическая характеристика лексем, обозначающих *небесное пространство* в современном поэтическом дискурсе. Рассмотрено состав и иерархию лексем, обозначающих *небесное пространство* за поэтическими текстами. В анализированных текстах эти номинации отличаются усложнением семантики, которую модифицируют характерные эпитетные, метафорические, перифрастические сочетания, а также тип усложненного ассоциативно-образного мышления. Установлены общие тенденции, индивидуально-авторские параметры стилистической и структурно-семантической модификации слов – носителей семантики *небесного пространства*, особенности их контекстуального значения. Определен механизм изменений в семантической структуре этих слов, а также обозначены тенденции индивидуальных особенностей анализированных авторов.

Ключевые слова: лексическое значение, семантика, дискурс, эпитет, метафора, ассоциация, метафорическая конструкция, персонификация, экзистенция.

Prokopovich L.S., Lutsa M.V.
Mukachevo State University

LINGUISTICALLY ARTISTIC REPRESENTATION OF CELESTIAL SPACE: SUN, MOON AND STARS IN MODERN POETIC DISCOURSE

Summary

The article deals with semantic and stylistic characteristics of lexemes denoting celestial space in a poetic discourse. The composition and hierarchy of lexemes associated with the concept «celestial space» based on the lexicographic sources and poetic texts has been determined. In the language of this poetry, these nominations are marked by the elaborate textual semantics which is modified by specific epithets metaphorical, circumlocutory as well as the type of expanded ethnically marked, image – associated linguistic mindset. The article traces general trends and individual authors' parameters of stylistic and structural-semantic modification of words – the carriers of semantic of suffering, especially in their contextual content. It has identified the mechanism of changes in the semantic structure of these words, certain trends and individual stylistic features of the examined authors.

Keywords: lexical meaning, semantics, discourse, epithet, metaphor, association, metaphoric structure, personalization, existence.